

ויגש (295)

וַיִּגַשׁ אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי (מד. יח)

יהודה, שהיה אבי מלכות בית דוד, ניגש והכניע את עצמו לפני יוסף ואמר לו "הננו עבדים לאדוני". צריך לדעת שזה עיקר גדול בעבודת ה' יתברך, לבטל את עצמו בכדי לעשות טובה לחבירו, כמו שעשה יהודה למען בנימין. וזה גם ענין הערבות שכל אחד מישראל צריך להרגיש עבור חבירו, להיות מעורב בצרת השני בגשמיות וברוחניות, ועל ידי זה מקרבים הגאולה. יהודה נכנס לפעול עבור בנימין במסירות נפש, ואפילו קיבל עליו נידוי בעבור זה. כי במכירת יוסף היה ענין של שנאת חינוס, והתיקון לזה הוא אהבת חינוס במידה יתירה. בכך נתנו יהודה והשבטים כח לדורות כדי שיהיה התיקון בשלימות.

ועל זה בכו יוסף והשבטים בשעת התגלות יוסף, ופעלו שגם הדורות שלנו לתקן זאת, וע"י שיעזרו אחד לשני ולא ישיבו לרעה שעשו עמם, כמו מיוסף הצדיק, ועל ידי זה תגיע הגאולה לבני ישראל.

ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

וְלֹא יָכַל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק (מה. א.)

יוסף רצה בעיקר לעורר בהם רגשי הכנעה ושפלות, למען תהא זו תשובה על חטאם. לפיכך דיבר אתם קשות וגרם להם צער ויסורים. ואילו הם לא זעו כלל ולא גילו כל סימן של הכנעה בפני יוסף. אבל עכשיו משהתחיל יהודה לגלות הכנעה והרבה לומר: 'עבדך' בקבלו עליו את עול ממשלתו של יוסף, לא יכול עוד יוסף להתאפק והתוודע אל אחיו, כיון שכבר השיג את מטרתו.

ספר "מעיינה של תורה" בשם השם משמואל

לְכֻלָּם נָתַן לְאִישׁ חֲלֻפּוֹת שְׁמֵלֹת וּלְבִנְיָמִן נָתַן שְׁלֹשׁ מְאוֹת

כֶּסֶף וְחֲמֵשׁ חֲלֻפּוֹת שְׁמֵלֹת (מה. כב.)

יש להקשות: מדוע "חלפות" אצל השבטים נאמר עם אות 'ו', ואילו אצל בנימין נאמר: "חלפות" בלי 'ו'? יש לתרץ עם מה שהקשו חז"ל לגבי שני לוחות: מדוע בתורה לוחות העדות פעם בלי 'ו' ופעם עם 'ו', ותירצו: שבלוחות שכתוב בלי 'ו', לומר לך שהלוחות היו שוים, נמצא כשכתוב בלי 'ו', מורה על שיוון דברים. ולפי זה אתי שפיר דהנה השבטים ודאי שלא היו שוים בקומה, ובאורך וברוחב. לכן לכל אחד מן השבטים ודאי היה צריך חליפה אחרת, לכן נאמר עם 'ו', אבל לבנימין שנתן לו את כל החליפות לו לבדו, ודאי שכולם היו שוים, לכן כתוב חליפת בלי 'ו'.

ספר "להתעדן באהבתך"

דעת זקנים כמוה כיון

וּלְאָבִיו שָׁלַח פְּזֹאת עֲשָׂרָה חֲמֵרִים וְשָׂאִים מְטוֹב מִצְרָיִם (מה. כג.)

וברש"י: מצינו בגמרא ששלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו. לכאורה קשה, וכי זקנים מסוגלים לשתות יין ישן, הרי בקושי מסוגלים הם לשתות קצת מיץ ענבים! ... מדוע אם כן, דעתם נוחה מיין ישן? כונת חז"ל כך היא: כל דבר מאכל, ככל שחולף הזמן טעמו נגרע, עד שהוא מתקלקל לגמרי. הכל זולת יין, יין הוא הדבר היחידי שבכל שהוא מתישן טעמו משתבח! כשזקנים מתבוננים על היין הם מתמלאים בשמחה: גם אנחנו, ככל שאנו מזדקנים, הננו משתבחים, דעתנו מתוספת מיום ליום! כמונו, כמו היין! ספר "יחי ראובן"

סימן של מדבר שבקדושה

וַיֵּרָא אֶת הָעֲגֻלּוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף (מה. כד.)

סימן מסר להם במה היה עוסק כשפירש ממנו, בפרשה עגלה ערופה. זהו שנאמר וירא את העגלות אשר שלח יוסף, ולא נאמר אשר שלח פרעה (רש"י). ידוע המעשה שארע עם הגר"א, על אשה עגונה שבעלה עזבה זה כמה שנים, והגיע אחד ואמר שהוא הבעל, וידע לספר כל ענייני הבית, ואמר הגר"א לשאול אותו על מקומו בבית הכנסת, כי אם הוא בא לרמות ובירר מהבעל את כל ענייני הבית, כשמחשבתו לטמא את אשת חבירו, לא היה עולה על דעתו לשאול ענייני קדושה כלל. ואכן כך היה, שלא ידע היכן מקומו בבית הכנסת והתגלה קלונו ברבים.

והנה ידוע שצדיקי עולם, כאשר בא ספק לידם, חפשו במכמני התורה משום דכולא בה, ונראה שהמקור לדברי הגר"א הוא כאן, שיעקב חיפש סימן אצל יוסף האם הוא יוסף באמת, ולא האמין עד שהביא סימן של דבר שבקדושה, שלמדו ביחד פרשת עגלה ערופה.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון"

וַיָּבֵא בְּאֵרָה שֶׁבַע (מו. א.)

לקוץ ארזים שנטע אברהם אבינו (מ"ר). כשיעקב בא למצרים, היה חושש שמא הדור החדש שיקום מצאצאיו לא יכיר את עברו ויתערב בנמוסי המצרים, לכן הדבר הראשון שעשה היה לילך לבאר שבע לקוץ ארזים שנטע אברהם אבינו, היינו אותו אש"ל שהיה מאכיל ומשקה האורחים וקורא בשם ה' אל עולם. וזה היה הברית התיכון של המשכן, רמז ליסוד מורשת יעקב.

ספר "מאורה של תורה"

האדם צריך לנהוג עם היצה"ר בערמה והתחכמות
וְיֵאמֶר אֱלוֹקִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלְּיָלָה וַיֵּאמֶר יַעֲקֹב
יַעֲקֹב וַיֵּאמֶר הַנְּנִי (מו.ב)

יש לעיין על שינוי השמות, בתחילה קרא הקב"ה שמו
ישראל, וחזר לקרותו יעקב. ביאר רבי ישראל סלנטר
זצ"ל, שהשם יעקב מורה על רמאות, כמו שכתוב: "הכי
קרא שמו יעקב..." (בראשית כו. לו). בעוד השם ישראל,
מורה על לשון שררה כמו שכתוב: "כי שרית עם
אלוקים ואנשים ותוכל" (שם לב. כט). האדם צריך לנהוג
עם היצר הרע בערמה והתחכמות, ואעפ"י שמדת
הרמאות מידה מגונה היא, אך לצורך עבודת ה' צריך
להשתמש בה, ומי שאין לו דרכי הערמה והתחכמות, לא
יוכל לנצח את היצר הרע המפתה ומתחכם על האדם,
ואומר לו על טמא טהור ועל עבירה מצוה. אלא שכל זה
בתחילת מלחמתו עם היצר הרע, אבל לבסוף שגובר על
היצר, נעשה הטוב אצלו כטבע, והוא כשר ומושל על
היצר, ואין ליצר שליטה עליו כלל, ואז נקרא בשם
ישראל.

השתתפות מוחלטת בצער הזולת
וְכִי בִנְיָמִן בָּלַע וְכָכַר וְאַשְׁפָּל גָּרָא וְנַעֲמָן אָחִי וְרֵאשׁ
מְפִים וְחָפִים וְאָרְךְ (מו.כא)

את כל עשרת בניו קרא בנימין על שם יוסף הצדיק. הנה
הרב מפוניבז זצ"ל מתפעל עד כמה בנימין חי בצרת
העלמותו של יוסף, ובמשך כל אותם שנים ארוכות לא
הפסיק לזכור את צרתו ולהתפלל ולקוות שיחזור.
ללמדנו עד כמה יש לשאת בצער הזולת. בענין זה,
מרגלא בפומיה של הרב חיים שמואלביץ זצ"ל שזה
עדיין ניתן להבין, שצער של: "הוא לא ראה בחופתי",
יגרום לאדם לקרוא לבנו על שם כך, שלא זכה שאחיו
ישמח איתו בחופתו. אבל "ואני לא ראיתי בחופתו",
לכאורה אינו מובן כל כך? אלא, זו היתה מדרגת בנימין
שכאשר נמנע ממנו להשתתף בשמחת הזולת היתה זו
עבורו צרה, עד כדי כך שהנציח אותה בשם בנו.
ספר "לחתך עליין"

יעקב הכין עצמו למלחמת היצר
וַיֵּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף אֲמוֹתָה הִפְעֵם אֲתָרִי רְאוּתִי אֶת
פְּנֵיךָ כִּי עוֹרֶךְ חַי (מו. ל)

אומר הרב זלמן סורוצקין זצ"ל בספרו "אזנים לתורה",
שיעקב אבינו בהתקרבו אל מצרים "ערות הארץ", הכין
את עצמו למלחמת היצר, וכמו שאומרת הגמרא (ברכות
ה.): לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע. אם נצחו
מוטב, ואם לאו יעסוק בתורה, אם נצחו מוטב, ואם לאו
יקרא קריאת שמע, אם נצחו מוטב, ואם לאו, יזכור יום
המיתה. וזה מה שעשה כאן יעקב אבינו: תחילה שלח
יעקב את יהודה גושנה, לתקן בית תלמוד, אחר כך קרא
קריאת שמע, ולבסוף אמר "אמוּתָה הִפְעֵם", ובזה הזכיר
לעצמו את יום המיתה.

ספר "ומתוך האור"

הלכה: עניית אמן: הרמת הקול בעניית אמן
יש לענות אמן בכל כוחו והיינו בכוונה, ושכרו גדול.
אמרו חז"ל כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי
גן עדן. העונה אמן לא יגביה קולו יותר מהמברך. ויש
שכתב שיזהר גם לא להנמיך, אלא יענה האמן שווה
לקול המברך. גם בעניית אמן שבקדיש, אין להגביה
קולו יותר מהאומר קדיש, מלבד בעניית האמן שלפני
יהא שמיה רבא. בעניית אמן שעל ברכת כהנים אין צריך
לדקדק, ומותר להרים או להנמיך קולו יותר מהכהנים.
כדי לזרז העם שיענו אמן מותר להגביה קולו אף יותר
מהמברך. ספר "נוטרי אמן"

פתגם: בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך

משלי

חקירה: דינא דמלכותא דינא: חמישה צדדים: שררה
כהפקר בית דין, או שהמלך בעלים מדין כיבוש מלחמה,
או שבני המלכות קיבלו על עצמם, או כמלכי ישראל, או
כסיטומתא. (דבר אברהם ח"א א-ב: שררה או כיבוש, רשב"ם
ב"ב נד: ד"ה והאמר: קיבלו על עצמם, מאירי בבא קמא ק"ג:
מלכות, רבינו יונה בשיטה מקובצת בבא בתרא נה: כסיטומתא).
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: וכל מעשיך בספר נכתבים

הצדיק רבי דוד מדינוב נפשו היתה סולדת מאותם
אנשים שאינם מבינים דבר בדרכי החסידות והם מחקים
מעשיהם ומנהגיהם של צדיקים, ועל ידי כך עוברים
הרבה פעמים על הלכות פסוקות בשולחן ערוך. היא
היה אומר: מצינו בפרקי אבות: "עין רואה ואוזן שומעת
וכל מעשיך בספר נכתבים", הוה אומר: אמנם העין
רואה והאוזן שומעת מה שהצדיקים עושים, אבל, וכל
מעשיך המעשים שלך עצמך בבואך לקיים מצווה,
'בספר נכתבים' עשה כפי שכתבו בשולחן ערוך ואל
תסטה ממנו ימין או שמאל. ספר "חד וחלק" חלק ד' (קנז)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם
בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין
מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן
מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזה בת אליז, אבישי יוסף בן שרה
לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישאר שלום בן
רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה
בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון:
לאודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה,
למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של
קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעלוני נשמת:
אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף
בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל
צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה.

